

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 389

**Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
palvelusetelien käytön laajentamista koskevasta toivomusponnosta**

HEL 2013-008067 T 00 00 03

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti antaa valtuutettu Tuomas Rantasen toivomusponnosta koskien palvelusetelien käytön laajentamista seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon:

"Sosiaali- ja terveystoimen strategisena linjauksena on väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Kaikkia uusia toimintamuotoja arvioidaan tämän tavoitteen mukaisesti. Palveluseteliä käytetään palvelujen järjestämisen keinona muiden järjestämistapojen, kuten julkinen tuotanto ja kunnan ostopalvelutoiminta, ohella. Palvelusetelijärjestelmässä asiakas tekee valinnan palvelusetelin ja kunnan järjestämän palvelun väliltä. Siten täsmällistä tietoa palvelusetelien käytön laajentamisen vaikutusten kohdentumisesta eri tuloluokkiin ei voi saada etukäteen. Sosiaali- ja terveyslautakunta pitää tärkeänä, että palvelusetelien käyttöä seurataan ja arvioidaan. Sosiaali- ja terveystoimi tekee yhteistyössä Tietokeskuksen sekä varhaiskasvatus- ja opetusviraston kanssa valtuustokauden loppuun mennessä tutkimukseen perustuvan arvion Helsingin palvelusetelikäytäntöjen kustannusvaikutuksista sekä vaikutuksista eriarvoistumiseen. Lisäksi arvioidaan päätöksen vaikutuksia väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Terveystoimintatieteen mukaan kunnan tulee ottaa päätöksenteon yhteydessä huomioon päätöksen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Terveystoimintatieteen arvioinnin katsotaan olevan keskeinen menetelmä hallinnonrajat ylittävissä väestön terveyden ja hyvinvoinnin huomioon ottamisessa. Helsingissä terveystoimintatieteen arviointi on otettu käyttöön kaupunginjohtajan päätöksellä (12.3.2008, 11 §) hallintokuntien päätösesitysten valmistelussa keväällä 2008.

Sosiaali- ja terveystoimintatieteen rakennetaan ja kehitetään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointikäytäntöjä sekä tuetaan niiden käyttöönottoa muissa hallintokunnissa. Sosiaali- ja terveystoimi kouluttaa kaupungin hallintokuntien lautakunta-asioiden valmistelijoita. Terveystoimintatieteen arvioinnin taustalla on laaja-alainen näkemys terveydestä ja hyvinvoinnista. Terveystoimintatieteen arviointi (TVA) on

poikkihallinnollista terveyden edistämistyötä; sen avulla voidaan nostaa esille päätösten terveysvaikutuksia ja käynnistää niistä keskustelua, parantaa väestön terveyden tasa-arvoa sekä tuoda yleinen etu esille. Arviointi sisältää sekä myönteisten että kielteisten vaikutusten tunnistamisen, ennustamisen ja arvioinnin. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) on yläkäsite, joka yhdistää terveysvaikutusten arvioinnin (TVA) ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnin (SVA) yhdeksi kokonaisuudeksi. Terveysvaikutukset voivat kohdistua joko välittömästi tai välillisesti terveyteen, elinoloihin, väestöön, palveluihin, viihtyvyyteen tai yleisesti hyvinvoinnin jakautumiseen. Helsingissä on käytössä nopea terveysvaikutusten arviointi -malli, jossa arviointi perustuu rajattuun määrään vaikutuksia. Terveysvaikutusten arviointi tehdään aina, kun uusia esityksiä palvelusetelin käytöstä tuodaan sosiaali- ja terveyslautakunnan käsittelyyn.

Terveysvaikutusten arviointi

Palvelusetelin käytön laajentamisen yhteydessä arvioidaan palvelusetelin käytön vaikutuksia terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin ja eriytymiseen, jotta voidaan ennalta tunnistaa ja välttää mahdolliset haitalliset vaikutukset. Erityinen huomio on kiinnitettävä ns. haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin, jotta vältetään sosiaalinen eriytyminen ja palvelujen saanti on tasa-arvoista.

Käsittely

1. Vastaehdotus:

Jäsen Laura Nordström teki jäsen Anna Vuorjoen kannattamana seuraavan vastaehdotuksen:

"Korvataan kappale 5 seuraavasti (isoilla kirjaimilla muutokset):
Palvelusetelin käytön laajentamisen yhteydessä ARVIOIDAAN palvelusetelin käytön vaikutuksia terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin JA ERIYTYMISEEN, jotta voidaan ennalta tunnistaa ja välttää mahdolliset haitalliset vaikutukset. Erityinen huomio on kiinnitettävä ns. haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin, jotta vältetään sosiaalinen eriytyminen ja palvelujen saanti on tasa-arvoista.

Kannattajat: Anna Vuorjoki

Jäsen Laura Norströmin vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 9 - 4.

1. äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Jäsen Laura Nordströmin vastaehdotus:

"Korvataan kappale 5 seuraavasti (isoilla kirjaimilla muutokset):
Palvelusetelien käytön laajentamisen yhteydessä ARVIOIDAAN
palvelusetelin käytön vaikutuksia terveyteen ja sosiaaliseen
hyvinvointiin JA ERIYTYMISEEN, jotta voidaan ennalta tunnistaa ja
välttää mahdolliset haitalliset vaikutukset. Erityinen huomio on
kiinnitettävä ns. haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin, jotta
vältetään sosiaalinen eriytyminen ja palvelujen saanti on tasa-arvoista."

Jaa-äännet: 4

Sanna Aivio, Sirpa Asko-Seljavaara, Seija Muurinen, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 9

Maija Anttila, Gunvor Brettschneider, Miina Kajos, Jouko Malinen,
Laura Nordström, Tuula Salo, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Anna
Vuorjoki

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Helena Soini, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46933
helena.soini(a)hel.fi

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättäneen antaa valtuutettu Tuomas Rantasen toivomusponnosta koskien palvelusetelien käytön laajentamista seuraavan lausunnon:

"Sosiaali- ja terveysviraston strategisena linjauksena on väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen. Kaikkia uusia toimintamuotoja arvioidaan tämän tavoitteen mukaisesti. Palveluseteliä käytetään palvelujen järjestämisen keinona muiden järjestämistapojen, kuten julkinen tuotanto ja kunnan ostopalvelutoiminta, ohella. Palvelusetelijärjestelmässä asiakas tekee valinnan palvelusetelin ja kunnan järjestämän palvelun väliltä. Siten täsmällistä tietoa palvelusetelien käytön laajentamisen vaikutusten kohdentumisesta eri tuloluokkiin ei voi saada etukäteen. Sosiaali- ja terveyslautakunta

pitää tärkeänä, että palvelusetelien käyttöä seurataan ja arvioidaan. Sosiaali- ja terveysvirasto tekee yhteistyössä Tietokeskuksen sekä varhaiskasvatus- ja opetusviraston kanssa valtuustokauden loppuun mennessä tutkimukseen perustuvan arvion Helsingin palvelusetelikäytäntöjen kustannusvaikutuksista sekä vaikutuksista eriarvoistumiseen. Lisäksi arvioidaan päätöksen vaikutuksia väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Terveystenhuoltolain mukaan kunnan tulee ottaa päätöksenteon yhteydessä huomioon päätöksen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Terveysvaikutusten arvioinnin katsotaan olevan keskeinen menetelmä hallinnonrajat ylittävässä väestön terveyden ja hyvinvoinnin huomioon ottamisessa. Helsingissä terveysvaikutusten arviointi on otettu käyttöön kaupunginjohtajan päätöksellä (12.3.2008, 11 §) hallintokuntien päätösesitysten valmistelussa keväällä 2008.

Sosiaali- ja terveysvirastossa rakennetaan ja kehitetään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointikäytäntöjä sekä tuetaan niiden käyttöönottoa muissa hallintokunnissa. Sosiaali- ja terveysvirasto kouluttaa kaupungin hallintokuntien lautakunta-asioiden valmistelijoita. Terveysvaikutusten arvioinnin taustalla on laaja-alainen näkemys terveydestä ja hyvinvoinnista. Terveysvaikutusten arviointi (TVA) on poikkihallinnollista terveyden edistämistyötä; sen avulla voidaan nostaa esille päätösten terveysvaikutuksia ja käynnistää niistä keskustelua, parantaa väestön terveyden tasa-arvoa sekä tuoda yleinen etu esille. Arviointi sisältää sekä myönteisten että kielteisten vaikutusten tunnistamisen, ennustamisen ja arvioinnin. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA) on yläkäsite, joka yhdistää terveysvaikutusten arvioinnin (TVA) ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnin (SVA) yhdeksi kokonaisuudeksi. Terveysvaikutukset voivat kohdistua joko välittömästi tai välillisesti terveyteen, elinoloihin, väestöön, palveluihin, viihtyvyyteen tai yleisesti hyvinvoinnin jakautumiseen. Helsingissä on käytössä nopea terveysvaikutusten arviointi -malli, jossa arviointi perustuu rajattuun määrään vaikutuksia. Terveysvaikutusten arviointi tehdään aina, kun uusia esityksiä palvelusetelin käytöstä tuodaan sosiaali- ja terveyslautakunnan käsittelyyn.

Terveysvaikutusten arviointi

Palvelusetelien käytön laajentamisen yhteydessä on tärkeää arvioida palvelusetelin käytön vaikutuksia terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, jotta voidaan ennalta tunnistaa ja välttää mahdolliset haitalliset vaikutukset. Erityinen huomio on kiinnitettävä ns. haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin, jotta vältetään sosiaalinen eriytyminen ja palvelujen saanti on tasa-arvoista."

Esittelijä

Hallintokeskus on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomas Rantasen toivomusponnosta 15.11.2013 mennessä.

Toivomusponsi kuuluu seuraavasti: "Valtuusto edellyttää, että kaikkien palveluseleiden käytön laajentamiseen liittyvien uusien esitysten kohdalla tehdään arvio siitä, millainen vaikutus toimenpiteellä saattaa olla palvelujen sosiaalisen eriytymisen kannalta. (Tuomas Rantanen)"

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Helena Soini, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46933
helena.soini(a)hel.fi

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 29.10.2013 § 369

HEL 2013-008067 T 00 00 03

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

29.10.2013 Palautettiin

Palautusehdotus:

Hannu Tuominen: Esitän asiaa palautettavaksi uudelleen valmisteltavaksi siten, että vastauksessa selvitetään ainakin palveluseleiden käytön laajentamisen vaikutusten kohdentuminen eri tuloluokkiin.

Kannattajat: Anna Vuorjoki

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Esitän asiaa palautettavaksi uudelleen valmisteltavaksi siten, että vastauksessa selvitetään ainakin palveluseleiden käytön laajentamisen vaikutusten kohdentuminen eri tuloluokkiin.

Jaa-äännet: 4

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Seija Muurinen, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 8

Gunvor Brettschneider, Rene Hursti, Joonas Leppänen, Jouko Malinen, Laura Nordström, Marko Rosenholm, Hannu Tuominen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Tuomas Nurmela

Poissa: 0

Äänin 8 - 4 (1 tyhjä) sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Tuomisen palautusehdotuksen.

Esittelijä

virastopäällikkö
Matti Toivola

Lisätiedot

Helena Soini, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46933
helen.soini(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 22.10.2013 § 160

HEL 2013-008067 T 00 00 03

Päätös

Varhaiskasvatuslautakunta päätti antaa toivomusponnosta kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Perheillä on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatuspalveluihin, joita ovat päiväkotij- ja perhepäivähoito. Tämän lisäksi varhaiskasvatusvirasto tarjoaa kaikille avointa leikkipuistotoimintaa sekä maksutonta kerhotoimintaa.

Palveluseteli on 1.1.2014 alkaen yksi kerhotoiminnan järjestämistapa kunnallisen kerhotoiminnan lisäksi. Varhaiskasvatusvirastossa ei tällä hetkellä ole suunnitteilla palvelusetelien käytön laajentamista päivähoidon muihin palveluihin. Varhaiskasvatuslautakunta on 26.3.2013 päättänyt, että palvelusetelin käyttöönotto edellyttää aina lautakunnan erillispäätöstä, jossa huomioidaan, ettei palvelusetelin käyttöönotto johda palvelunsaajien väliseen eriarvoisuuden kasvuun.

Palveluseteli myönnetään hakemuksesta 2 vuotta täyttäneille lapsille maksuttoman esiopetuksen alkamiseen saakka. Palveluseteli myönnetään silloin, kun lapsi ei saa kotihoidon tuen Helsinki-lisää, yksityisen hoidon tukea eikä ole kunnallisessa päivähoidossa tai

kerhossa. Se oikeuttaa enintään 60 tuntia ja vähintään 36 tuntia kuukaudessa pidettävään kerhotoimintaa. Syyskuussa 2013 palvelusetelikerhoja oli 1 ja siinä oli 13 lasta. Pääosa kerhotoiminnasta on leikkipuistoissa ja kunnallisissa päiväkodeissa tapahtuvaa maksutonta kerhotoimintaa. Kunnallisia kerhoja oli syyskuussa 108 ja niissä oli 1 128 lasta.

Koska palveluseteli kohdistuu subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen kuuluvien palvelujen vaihtoehtona tarjolla olevaan kerhotoimintaan ja koska samaa palvelua on saatavilla kunnan tuottamana maksuttomana toimintana, sillä ei ole vaikutusta sosiaalisen eriarvoisuuden kasvuun.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Pirjo Verta, varhaiskasvatuksen asiantuntija, puhelin: 310 43206
pirjo.verta(a)hel.fi

Opetuslautakunta 27.08.2013 § 144

HEL 2013-008067 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginvaltuusto päätti 15.5.2013, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluseteli vakinaistetaan yhdeksi ostopalvelujen järjestämisen tavaksi 1.1.2014 lukien.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) 4 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvia tehtäviä antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin, jolla kunta sitoutuu maksamaan palvelunkäyttäjän kunnan hyväksymältä yksityiseltä palvelujen tuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti. Sosiaalivirasto ja terveysvirasto ovat kokeilleet vuosina 2010–2012 palvelusetelin käyttöä.

Opetuslautakunnan toimialuetta sosiaaliviraston toteuttama palvelusetelikoikeilu on koskenut lasten kerhotoiminnan osalta, joka on päivähoitolain mukaista leikkitoimintaa. Palvelusetelillä tuettu kerhotoiminta on tarkoitettu kotihoidossa oleville erikseen määrättyin edellytyksin. Kokeilun väliraportissa 15.2.2013 todetaan, että kokonaisuutena arvioiden palvelusetelillä tuotettu yksityinen

kerhotoiminta on ollut pienimuotoista. Palveluntuottajia oli neljä ja asiakkaita vajaa kymmenen.

Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että vakinaisena aloitettavaa palvelusetelikäytäntöä seurataan ja arvioidaan ja puoltaa hyväksyttyä toivomuspontta, että kaikkien palvelusetelien käytön laajentamiseen liittyvien uusien esitysten kohdalla tehdään arvio siitä, millainen vaikutus toimenpiteellä saattaa olla palvelujen sosiaalisen eriytymisen kannalta. Opetuslautakunnan toimialueella palvelusetelinkäyttö on lähivuosina mahdollista ruotsinkielisten lasten päivähoidossa ja siinäkin hyvin pienimuotoisena kotihoidossa olevien lasten kerhotoimintaan rajoittuvana. On kuitenkin tärkeätä huolehtia siitä, että päivähoidossa olevat suomenkieliset ja ruotsinkieliset lapset saavat yhdenvertaiset mahdollisuudet palvelusetelin käyttöön.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Järnala

Lisätiedot

Keijo Lax, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 86339
keijo.lax(a)hel.fi